

KREŠIMIR BAGIĆ

Horvátok

*hat horvát lakik párizsban
mindegyiket ismerem
és különös örömmel tölt el*

*minden nap, öt után
három horvát férfi sétál a szajna bal partján
és hangosan vitatkozik az otthoni helyzetről
az első diplomata, a második szobafestő, a harmadik portás*

*minden nap öt után
három horvát nő a szajna jobb partján
magazinokat, recepteket cserélget
és a francia finomlisztet szapulja
az egyik házmester, a másik háziasszony, a harmadik titkárnő*

*a horvát férfiak és nők hat óra körül találkoznak
harmadik sándor orosz cár hídján, ahol
– miután alaposan körbecsókolják egymást –
mindjárt szerb vicceket kezdenek mesélni
és a franciákról pletykálnak*

*hat horvát lakik párizsban
mindegyiket ismerem
ami különös örömmel tölt el*

Miért lopta el Thomas Bernhard a versem?

Két hete ugyanazzal a kérdéssel fekszem és kelek: miért lopta el Thomas Bernhard a versem? Önök is tudják, manapság minden lehetséges. Amíg önök a tévét nézik, a nőkről beszélnek és epésen ismételtetik, hogy a zambiai választásokon csalás történt, addig a huncut beoson a házba, vírust csempész a számítógépbe, eldugja az utolsó doboz cigarettát, vagy pedig, ahogy az én esetemben történt, ellopja a versem.

Az én bitangom nagyon furfangos volt. Úgy vitte véghez a lopást, hogy nem is volt annak tudatában, sőt, pusztán elővigyázatosságból meghalt (nyolc évvel ezelőtt, hogy megértettem volna, valójában mi is történt). Tehát a tények: pontosan tizennégy nappal ezelőtt, 1997. február 26-án elolvastam a Forum folyóirat 10. számában (1996, 1131. oldal) a „most tavasszal” című tizenegy soros verset Thomas Bernhard névvel jegyezve. A szöveg alatt azt írta, németből horvátra fordította Mate A. Ivandić.

A vers hőse egyes szám első személyben bevallja, többé nem érti a mezők szavát, amikor hullámszik a búzatenger és a holtak tágra nyílt szemmel figyelik a gyerekek nevetését. Mindjárt ráismertem, hogy ezek az én szavaim, és hogy a vers Szlavóniáról szól. De mivel Párizsban olvastam, nem mertem elhinni. Ma este azonban teljes mértékben bizonyos vagyok, hogy valami iszonyatos félreértés történt. Mert, ha jobban belegondolok, vajon ki tudna rajtam kívül olyan sorokat leírni, mint hogy: „ott ahol a gyerekek nevetnek/ ott van az én hazám/ idegenebb a világ minden országánál.” Bernhard? Szó sem lehet róla. Ez az egykori kereskedőseged és salzburgi zenésznövendék írhatta a Wittgenstein unokaöccse című különös prózát, de ezeket a verssorokat semmiképp.

Rövid életrajza engem igazol. Sehol sincs említés arról, hogy járt volna Szlavóniában. Ausztria meg nem ihlethette, hiszen ott a hegyek és dombok nyelvvel találkozott, nem síksággal. Marad Hollandia, ahol Bernhard született. De ez se elegendő érv. Hollandia teljesen más: Szlavónia turisztikai kiadásban, semmi köze az igazi, görcsös, végzetes nosztalgiához. Mondják meg nekem, ki hinné el, hogy a búza másutt is hullámszik, Szlavónián kívül? Ennek semmi köze a fejlődéshez, ez a minden pillanatban kitörni készülő vihar látványa.

Az igazat megvallva, titokzatos számomra, a halottak miért néznek tágra nyílt szemmel engem abban a versemben. Na de hát, miért kellene mindent megmagyarázni? Mintha tudnák a költők, mit miért írnak le? Sőt, mi több, létezik-e ember, aki minden gondolatát és mondatát előre látja és igazolja. Lehet, hogy éppen Thomas Bernhard néz engem azokkal a tágra nyílt szemekkel 1989. február 12. óta, mert szeretne bocsánatot kérni. Ha így volna, figyelmeztetnem kell őt és önöket is, hogy téved és tévednek. Én nem várok bocsánatkérést, én nem haragszom. Csupán az érdekel, miért kellett ilyen jó és őszinte verset (amilyen az én „most a tavaszban” című költeményem) az ismert költőnek aláírni, miközben – meg vagyok róla győződve – tágasabb lett volna neki Szlavóniában hullámszani az én hallgatásom és anonimitásom által védelve. Vajon miért lopta el Thomas Bernhard a versem?